

N:o 78.

Af herr J. Eliasson, om åsättande af införselsafgift å landtbruksalster, jern och stål samt nedsättning i tullen å kaffe och socker.

Bland de frågor, som i senare tid utgjort föremål för Riksdagens öfverläggningar och icke vunnit en lösning, som tillfredsställer tidens och omständigheternas kraf, har onekligen den om införandet af skyddstullar för de näringar inom landet, som deraf äro i saknad, tillvunnit sig en allmännare uppmärksamhet och blifvit af landets invånare på vidt skilda sätt betraktad. Många och olika äro de uttalanden om nödvändigheten af en reform i tulllagstiftningen, hvilka såväl inom som utom Riksdagen hafva försports, och många äro äfven de sätt hvarigenom tullskyddets motståndare sökt att få frågan tillintetgjord eller undanskjuten. Ännu ett års erfarenhet om det rådande systemets följder har sedan frågan vid Riksdagen senast förevar, lagts till de många, som landets invånare förut derutinnan ega. Någon förändring till en förbättring har derunder ej egt rum, och det må i anledning häraf icke förundra någon, om denna fråga åter drages under Riksdagens förnyade pröfning.

Det kan likväl anses förmätet af en bonde utan bildning att uppträda i en så stor nationalekonomisk fråga som denna, och det skall äfven betraktas som en följd af egoism utaf en jordbrukare att ifrågasätta införandet af spanmålstullar. Om hvar och en dock ville besinna, att frågan gäller samhället i dess helhet samt bibehållandet och förbättrandet eller, kanske rättare sagdt, räddandet för framtiden af dess inbyggares ekonomiska och på samma gång, efter min tanke, politiska sjelfständighet, så torde detta klander böra förminskas. Ett uttalande från en af de många inom landet, som fått till sin uppgift att lägga egen hand vid jordbruket och såmedelst bidra till

frambringandet af jordens produkter, torde äfven, framställt på okunnighetens språk, kunna anses ega något berättigande.

Att frågan är stor, det skall törhända af alla villigt erkännas; men för den skull fordrar den ock, efter min tanke, att den betraktas från så många sidor som möjligt. Det torde dock icke vara så lätt att afgöra, hvad som till saken hör eller icke, enär detta ju kan vara beroende på smak. Om derfor här framdragas några fakta, som tullskyddets motståndare anse icke höra till frågan, så torde sådant klander mildras af den omständigheten, att sagda motståndare anföra både skäl och svepskäl.

Så fort tullskydd för de näringar, som äro i saknad deraf, ifrågasättes, så göres alltid den invändning deremot, att dessa näringar icke äro i behof af sådant skydd. Det heter, att fäderneslandets utveckling till ett bättre utan tullskydd gått framåt, att välståndet ökats, att den kris, hvaruti landets näringar råkat, är snart öfvergående, och att icke något tullskydd hjälper. Det torde då icke vara mer än i sin ordning att uppmärksamma rådande förhållanden, taga i betraktande svenska nationens ekonomiska ställning, sådan den var vid tullskyddets upphörande och sådan den nu är, gifva akt på de upplysningar, som kunna vinnas af den officiella statistiken, och icke bortse från de ändringar i tullagstiftningen, som under senare tider vidtagits inom andra europeiska länder, och följderna deraf för vårt land, samt af allt detta draga några slutsatser.

Till en början torde det icke böra förmenas att betrakta statsutgifternas och på samma gång skatternas ökning. I våra dagar är, och under en längre följd af år har det varit statsmagternas främsta uppgifter att egna en synnerlig omsorg åt rikets försvar i politiskt afseende samt åt höjningen af aflöningen och pensioneringen till statens embets- och tjänstemän, och med hvilket belopp statsbudgeten, hufvudsakligen för dessa ändamål, vuxit under de senaste 30 åren, derom kan man blifva öfvertygad vid jmförelse mellan statsutgifterna för åren 1857 och 1887. Statsverkets utgifter, jemte bidrag för bestridande af de på riksgäldskontoret anvisade, utgingo 1857 till ett belopp af 29,995,292 kronor och i riksstaten för år 1887 äro de ordinarie statsutgifterna beräknade till 64,046,610 kronor, samt de extra ordinarie anslagen till 8,416,390 kronor. Läggas till dessa belopp riksdags- och revisionskostnader m. m. 614,625 kronor samt annuiteter å de fonderade statslånen jemte räntor å öfrig statsskuld, efter afdrag af till riksgäldskontoret ingående räntor och kapitalbetalningar, utgörande 9,815,375 kronor, så blifva de sammanlagda statsutgifterna 82,893,000 kronor. Man kan då, utan att behöfva frukta för motsägelse och äfven med beräkning att en del af statsutgifterna på 1850-talet utgingo på samma sätt, eller medelst boställen och anslag i räntor och tionde, påstå, att skatterna under de senaste 30 åren ökats till mycket mer

än dubbelt. Tager man vid sidan här af i betraktande, att landsbygdens befolkning fått en förut okänd beskattning till stadskommunerna genom ett icke obetydligt deltagande i samlandet af de städerna tillkommande vinstmedel för bränvinsförsäljning, samt icke underlåter att fästa någon uppmärksamhet på ökandet af kommunalskatterna, hvilka för år 1874 utgjorde sammanlagdt å landsbygden 10,834,285 kronor, men år 1884 uppgingo till 17,401,296 kronor, så borde en hvar kunna finna att en allt för stor skatteförhöjning egt rum. Men vill man öka skatterna, vill man öka statsbehofven, vill man öka antalet platser för statens embets- och tjenstemän, vill man öka dessas löner och pensioner och således äfven öka begäret för det uppväxande släktet att egna sig åt studier för embets- och tjenstemannabanan, hvilken senare ökning, i förbigående sagdt, hos mången framkallat ett måhända berättigadt bekymmer, då måste man, efter hvad mig synes, blifva betänkt på att hjälpa, men icke stjelpa landets näringar och att vidtaga åtgärder för att uppmuntra men icke undertrycka de mest skattdragande. Det torde icke böra lemnas obeaktadt, att en ökning af skatterna till stat och kommun, moraliskt sett, snarare borde gifva anledning till en ökning, men icke en minskning af det skydd hvarje skattdragande inom landet efter mitt förmenande har billig rätt att fordra. Det torde icke heller böra bortses från den orättvisa, som ligger deruti, att utländska producenter få hit införa tullfritt deras öfverproduktion af varor, för hvilkas frambringande landets egna invånare måste erlägga skatt till både stat och kommun, och denna orättvisa blir än större derigenom, att svenska producenter icke få i de flesta europeiska länder afyttra sina produkter utan skatt till samma stat. När så är och då Sverige i fråga om pligter är en stat för sig, borde, efter mitt förmenande, lagarne hindra att nödortfens bröd tages ifrån Sveriges invånare och gifves åt främlingar. Det förefaller mig vara en statens pligt att söka bibehålla den inhemska marknaden för landets produktion, och den väl berättigade fosterländska grundsatsen: svenskarne för Sverige och Sverige för svenskarne, förtjenar efter mitt omdöme ett fasthållande såväl i det ena som i det andra afseendet.

Om det ändå visade sig, att det skattdragande folkets förmåga att utgöra ökade skatter under nämnda tid tillväxt i samma proportion som statsutgifterna; om underrättelserna angående Sveriges export och import antyde, att handelsbalansen vore till landets fördel; om man icke hade sig bekant, att en stor del af den svenska jordens kapitalvärde, under de senaste decennierna minskats genom skogens borthuggning och exporten deraf till utlandet, om man kunde antaga, att det nationella välståndet och belåtenheten med det bestående eggade landets invånare att stanna i sitt fädernesland, och om man kunde förutse, att anledning till förbättring förefunnes på den väg, som är beträdd, då vore det närvarande tillståndet icke så oroande;

men ser man på statistiken i flere af dessa fall, så kan man förvänas öfver ställningen och misströsta för framtiden.

Huruvida folkets välmåga ökats och dess förmåga att utgöra förhöjda skatter tillväxt, derom kan man öfvertygas, om man vill betrakta skuldsättningen. Utom det att statskulden, som för 50 år sedan, eller vid utgången af år 1836, utgjorde 3,624,344 kronor, och vid 1857 års slut nedgått till 702,057 kronor, nu öfverstiger 244,000,000 kronor, så har den enskilda skuldsättningen häpnadsväckande ökats. Den i fastighet å landet intecknade gäld, som, efter samma beräkningssätt, hvilket på senare tid antagits för utrönande deraf, vid 1855 års slut utgjorde endast 147,247,320 kronor, uppgick vid 1884 års utgång till 880,851,674 kronor. Summan af stadsfastigheternas intecknade skuld besteg sig vid sistnämnda tid till 456,515,031 kronor. Landskommunernas skulder hafva ökats från 4,323,295 kronor, hvartill dessa uppgingo vid slutet af år 1874, det första år hvarom den officiella statistiken i detta fall lemna upplysning, till 13,062,138 kronor vid 1884 års slut. Stadskommunernas skuldsättning har blifvit höjd från 45,165,406 till 106,735,759 kronor och landstingens från 881,384 till 2,478,757 kronor, under samma tid. Med dessa siffror för ögonen, och med kännedom dessutom om, att riksbanken, de enskilda bankerna, sparbankerna och utländska exportörer, hafva fordringar på vexlar och reverser, hvars sammanlagda belopp icke låter sig ens tillnärmelsevis beräkna, men som dock med hundratals millioner kronor höjt sig under de senaste 30 åren, så kan den, som vill betrakta saken från mer än en sida, icke i den så betydligt ökade skuldsättningen se ett godt tidens tecken, och ej heller förutsätta att det i längden kan bära sig, hvarken för staten eller de enskilda, att fortfara med skuldsättningsystemet, för att förbättra ställningen, en utväg, som obestriddigen äfven har en gräns.

Det skall häremot invändas, att om ock landets samfälda och dess inbyggares enskilda skuldsättning ökats, så har äfven värdet af dess tillgångar stigit i lika, om icke högre grad. En sådan invändning torde dock förtjena både undersökning och vederläggning. Det behöfves törhända dervid tagas i betraktande, om det rätta värdet å jordbruksfastighet faktiskt stigit i samma proportion som taxeringsvärdet, och jag tillåter mig i det fallet fästa uppmärksamhet derpå, att, då det senare, eller taxeringsvärdet, år 1860 i rundt tal utgjorde 482,800,000 riksdaler, så uppgick detsamma 1862 till 1,794,547,672 riksdaler, eller en tillökning med 274 procent på endast två år, äfvensom att taxeringsvärdet 1878 uppgick till 1,837,033,863, men 1879 till 2,101,377,019 kronor. Efter min tanke bevisar detta förhållande att tillökningen i taxeringsvärdet berott af andra omständigheter än verklig kapitalbildning eller framåtgående. Här kan jag nu icke underlåta att fästa

uppmärksamhet derjemte på det förhållandet, att jordbruksfastigheter, nu mera än förr, tvångsvis försäljas under deras taxeringsvärde, och som exempel derpå anföras, hvad länsstyrelsen i det län, jag tillhör, officiellt uppgifvit, eller att fastigheter genom samma styrelse exekutivt försålts per medium år 1881 till 77 procent, men under år 1886 till 62 procent, och att dessutom under sistnämnda år fall inträffat, då jordbruksfastighet utmätningssvis sålts till 50 procent af det värde, hvartill den blifvit bevillningstaxerad. Det må äfven tillåtas mig påpeka att ganska många penningeförvaltande inrättningar i våra dagar blifvit, till föga fromma för dermed afsedda ändamål, egare till sådan fastighet. Måne allt detta är ett bevis om att fastigheternas värde stigit i samma proportion som skuldsättningen, och måne det kan förefinnas utsigter till en förbättring, så länge jordbruksnäringen är i saknad af skydd. För egen del är jag en tviflare derom.

Det har ock anförts, att för statens under de senaste trettio åren iråkade skulder hafva vi fått statens jernvägar byggda; men man torde äfven böra taga i betraktande, att en stor del af dess jernvägar lemna ganska svaga inkomster i förhållande till anläggningskostnaderna, och att dessas längd ökas genom fortsatt byggande af jernvägar i Norrland, hvilka visat sig mer än andra förlustbringande, samt att man gerna, efter mitt förmenande, icke kan påräkna det trafikmedlen skola ökas på samma gång landets produktionsförmåga minskas genom en ohejdad utländsk konkurrens. Betraktar man riksstaten för år 1887, så finner man der, att inkomsterna af jernvägarne äro beräknade till 6,000,000 kronor, men deremot annuiteterna å de fonderade statslånen samt räntor å öfrig statsskuld, efter afdrag af till riksgäldskontoret ingående räntor och kapitalinbetalningar, beräknas till 9,815,375 kronor. Skilnaden måste ju af andra statsmedel fyllas, och då så är, att denna skilnad nu utgör för staten det betydande beloppet af nära fyra millioner kronor, samt de enskilda jernvägsbolagens skulder i utlandet äfven kräfva årliga utgifter till ränta och amortering, så bör man tänka sig förhållandet i framtiden, om byggandet af jernvägar för både nödiga och inbillade behof fortsättes, på samma gång som landets skatteförmåga aftager, derigenom att dess näringar icke skyddas. Att jernvägarne i och för sig sjelfva icke äro produktion, det förefaller mig vara obestriddigt, och att jernvägarne i Norrland komma att för svenska staten blifva dyra i längden, derom kan man redan nu vara förvissad, då det visar sig utaf jernvägstrafikstyrelsens berättelse för år 1884, att bandelarne Storlien—Östersund lemnat 0,79, Östersund—TorpsHAMMAR 1,06, Bräcke—Ragunda 0,13, Ånge—Bollnäs 0,93 och Bollnäs—Storvik 1,78 procent af anläggningskostnaden i nettoinkomst. Allt ordande om att statens ökade skuldsättning icke är oroande, det synes mig ej förtjena afseende.

I fråga om jernvägarne har jag således för min del icke så höga tankar. Det har visat sig, att de kräfva ganska stora årliga uppoffringar för staten, utom deras trafikinkomster. När så är, torde det kunna från fosterländsk sida sedt vara klandervärdt, att fraktgoods af alla slag, som från utlandet sjöledes ankomma till någon af ändstationerna Göteborg och Malmö, under de senaste tio åren, efter hvad bekant blifvit, befordras på statens banor emot en nedsättning af 20 till 30 procent under den allmänna taxan, utom andra förmåner, som icke komma svenska produkter till del. Statens jernvägar synas derföre vara till större nytta för utländska produkter än för svenska. Må det tillåtas mig vara tvifflare, om sådant varit vid beviljandet af anslag till jernvägsbyggnader afsedt.

Betraktar man åter Sveriges import och export under tiden från och med 1829, så mötes man äfven derutinnan med underrättelser om ett beklagansvärdt förhållande under de senaste trettio åren. Af kongl. kommerskollegii berättelse angående utrikes handel och sjöfart inhemtas, att under åren 1829—1855 värdet af utförseln från Sverige utgjort sammanlagdt 984,290,562 riksdaler och införseln 898,644,303 riksdaler, hvadan handelsbalansen för denna tid visar ett öfverskott till vårt lands fördel af 85,646,259 riksdaler, eller för år i medeltal 3,172,084 riksdaler riksmünt. Deremot har under åren 1856—1884 importen uppgått till ett sammanräknadt värde af 5,394,040,144 och exporten till 4,534,995,894, hvarigenom en förlust af 859,044,250, eller i medeltal för år 29,622,215 kronor uppkommit. Denna slutsumma synes nog hög, men medelsiffran af handelsbalansen 1880—1884 är ännu högre eller 64,314,913 kronor. Man kan gerna icke vara tillfredsstäld, när man ser sådana missförhållanden.

Det alldeles omvända förhållandet med handelsbalansen, som efter hvad nyss anförts egt rum under senaste åren, torde kunna visa att ändringarne i tullagstiftningen åren 1855—1863 haft icke så ringa inverkan på den ökade importen. Särskildt må det tillåtas mig påpeka hvad som förekommer i kommerskollegii berättelse för år 1856, der det heter i fråga om gryn, att importen deraf, sedan detsamma från den 26 september 1855 till 1856 års slut fått tullfritt införas, ökats från 2,084,523 skålpund år 1855 till 16,383,744 skålpund år 1856, äfvensom beträffande ost, att af denna artikel, som efter nyssnämnda året 31,753 lispund, men år 1856 71,754 lispund. Dessutom torde man icke kunna undgå att finna det införandet 1885 af importtull å spanmål och mjöl i Frankrike, samt förhöjningen samma år af Tysklands tullsatser å dylika varor, obestriddigen medfört för vårt land den ökade import, som för många af Sveriges invånare under de senare åren varit olycksbringande.

Om man nu måste antaga att utlandets producenter icke under årens lopp lemnat oss svenskar differensen emellan in- och utförseln såsom gåfva och icke heller hädanefter komma att göra det; om man vidare antager att endast varor kunna utbytas mot varor och att det icke är annat än guld som gäller såsom mellangift de olika länderna emellan, så tyckes det för mig vara obestriddigt, att guldet icke kan fås på annat sätt än genom export till utlandet af obligationer som löpa med ränta. Dessa obligationer måste ju ovilkorligen med guld inlösas; om det blir i vår tid eller efterkommandes, bör ju vara det samma. Det är för mig icke tänkbart annat än att det skall blifva sämre och sämre ju mer skulden till utlandet ökas. Om derföre statsmagtarna icke beakta förhållandena, icke i tid vidtaga åtgärder, som äro gagneliga för att minska importen och derigenom främja landets produktion, eller göra det minsta för att betrygga landets ekonomiska oberoende, utan fortfarande draga allt högre och högre vaxlar på framtiden, så förefaller det mig att den tid kan komma, då obligationsexporten är försvårad. Fastighetsvärdenas nedsättande, hvilket så ofta anföres såsom ett mål att sträfva för, torde icke öka statens, kommunernas eller enskildtes kredit. Obligationsinnehafvarne kunna blifva fiender lika farliga för fäderneslandet som de i politiskt hänseende, och de styrande träffas af förebråelsen att hafva offrat årligen nära hälften af statsutgifterna för försvaret mot en fiende, som det är ovisst, om den kommer, men icke gjort det ringaste för att möta en fiende, som fosterlandet med säkerhet har att vänta. Mig förefaller det dock vara bättre att förekomma än förekommas. Det förefaller mig äfven att, då vi fått frihet och sjelfständighet i ekonomiskt så väl som politiskt hänseende i arf efter våra fäder, så hafva vi äfven efter min tanke den pligten att lemna dessa i arf åt våra efterkommande.

I sammanhang med mitt uttalande angående landets import och export samt följderna deraf, kan jag icke underlåta att fästa uppmärksamhet på ett förhållande, som i senare tid med skäl klandrats och hvarutinnan man nu mera eger skälig anledning vänta att rättelse sker, fastän för sent, men som dock kvarstår som ett bevis om det rådande frihandelssystemets skadlighet för vårt land samt dess producenter och arbetare. Man skall finna det, om man betraktar jernvägstrafikstyrelsens berättelse angående jernvägsräler. Af denna berättelse för år 1884 inhemtas, att å statens jernbanor funnos vid samma års slut räler af svensk tillverkning å endast 358,409 meter eller till det närmaste $6\frac{1}{2}$ procent af engelsk tillverkning å 4,174,612 meter, af tysk tillverkning å 828,622 meter och af fransk tillverkning å 157,192 meter. Sammanräknas värdet å importen af sådana skenor under åren 1871—1884, så uppgår detsamma till 48,946,103 kronor, och om derifrån drages värdet af exporten, utgörande 456,137 kronor, så uppstår ett

deficit af nära 48 $\frac{1}{2}$ millioner kronor på 14 år. Besinnar man då att införsel af jernvägsskenor började 19 år före nämnda tid, och att derunder infördes till landet 6,638,157 centner utöfver exporten deraf; tager man tillika i betraktande att, enligt kommerskollegii berättelse angående bergshandteringen för år 1884 sammanlagt 129 verk och inrättningar för jern-tillverkning blifvit under nyssnämnda år anmälda såsom nedlagda, samt att obestriddigen derigenom många svenska arbetare mistat sin arbetsförtjenst; bortser man icke derifrån att valsverk för tillverkning af jernvägsräler blifvit inom riket anlagda, men som af brist på afsättning måst nedtagas, och fäster man något afseende derpå att vid jernvägsbyggnader i andra länder den inhemska materielen så mycket som möjligt blifvit använd, så kan man verkligen förvånas deröfver, att Sverige och dess styrande kunnat vara så förmätne och handlat så illa emot landets egna producenter och arbetare.

En annan sak, som efter mitt förmenande torde förtjena uppmärksamhet, är den att skogstillgångarne den senare tiden blifvit allt för mycket anlitade för export. Under åren 1871—1884, eller de år kommerskollegii berättelser upptaga värdet utförligt å såväl införsel som utförsel, har exporten af oarbetade, sågade eller tillhuggna trävaror uppgått till värde af 1,254,977,783 kronor och importen deraf utgjort 15,695,617 kronor, hvadan exporten af sådana varor öfverstigit importen med 88,520,155 kronor i medeltal per år. Under åren 1880—1884 har medelexporten utöfver importen utgjort 94,372,953 kronor. Kan någon verkligen tro att en årlig afverkning af mer än 94 millioners värde, utom landets eget behof af trävaror, skall kunna fortgå i alla tider, och har icke den, som eger någon erfarenhet härutinnan, fått den öfvertygelse att skogstillgångarne märkbart minskats under de senare åren. Detta bekräftas äfven af domänstyrelsen i dess utlåtande angående lagstiftning för den enskildes skogshushållning. Det kan ock sägas vara erkänt af Riksdagen samt flere landsting och hushållningssällskap. När så är, när man icke kan undgå att finna det en kapitalminskning genom en allt för stor export af skogseffekter till utlandet egt rum, och när oaktadt detta förhållande landets produktion och export i sin helhet så betydligt som fallet är understigit importen, så torde man äfven böra göra sig en föreställning om huru det skall komma att visa sig, då skogsafverkning och trävaruexport, om icke upphört, dock ansenligen förminskats. Man borde icke heller efter min tanke förbise hvad inverkan skogsbrist kan i en framtid utöfva på landets tillverkning och export af jern och stål. Den tid torde icke vara så långt aflägsen, då äfven de som nu försvara det rådande systemet skola inse, att de arbetskrafter och det kapital, som af brist på annat lika lönande användts för skogssköfving, mera skadat än gagnat landets ekonomi.

Ett bevis om att välståndet inom landet och synnerligen bland den mindre bemedlade delen af dess befolkning — hvars intressen de, som ifrå emot införandet af skyddstullar, söka göra troligt att de försvara — icke förbättrats under den tid lifsmedel hit från utlandet inkommit tullfria, vill jag finna äfven deruti, att så väl de understödstagandes antal som utgifterna för de fattiges underhåll så betydligt förökats. I landshöfdingeembetenas femårsberättelser för åren 1851—1855 uppgifvas samtliga fattigvårdsutgifter för hela riket till 2,260,000 kronor årligen. De uppgingo 1860 till 3,360,056 kronor och år 1884 till 8,606,530 kronor. År 1860 utgjorde de understödstagandes antal 132,982, men 1884 uppgick detsamma till 223,974. Man kan ej, när sådant förhållande visar sig, medgifva att välståndet bland den mindre bemedlade delen af befolkningen ökats under de senaste 30 åren, utan alldeles tvärtom, och man kan heller icke motse annat i framtiden än ett fortsatt stigande, så länge ingenting göres för att förändra ställningen och så länge större delen af det nationella arbetet lemnas utan allt skydd.

Vill man åter betrakta utvandringen till andra länder och i hvilken oroväckande grad denna tilltagit, så mötes man dervid af underrättelser, som efter min tanke bevisa, att icke belåtenheten med det bestående eggjar landets invånare att stanna i sitt fädernesland. Om man antager statistiska författares uppgifter såsom tillförlitliga, så utflyttade från Sverige 1770—1795 årligen i medeltal 1,047 mer än som inflyttade. Under tiden 1795—1820 utflyttade 1,440 och under åren 1820—1845 456 per år. Enligt nu tillgänglig officiell statistik utgjorde emigranternas antal:

åren 1851—1855	12,744	eller i medeltal per år	2,549.
» 1856—1860	4,156	» » »	831.
» 1861—1865	19,816	» » »	3,963.
» 1866—1870	102,631	» » »	20,526.
» 1871—1875	64,463	» » »	12,893.
» 1876—1880	85,806	» » »	17,161.
» 1881—1884	151,335	» » »	37,834.

Under tiden 1861—1884 har således sammanlagdt 424,051 personer lemnat Sverige och om från nämnda summa de från utlandet under samma tid inflyttade, som erhållit svensk medborgarerätt, 1,866 personer, likasom ock återvända utvandrare, utgörande tillhopa 37,033, afräknas, så visar sig att Sveriges befolkning under 24 år genom utflyttning till andra länder minskats med 385,152. Att utvandringen under åren 1885 och 1886 stigit betydligt är för enhvar noggsamt bekant, och när statistiken visar, att af de utvandrande mer än hälften befunnit sig i åldern mellan 17 och 30 år — åren 1881—1883 uppgingo desamma till mer än 52 procent — så kan och

bör man icke bortse från de förluster, som landet lidit genom en sådan stor utvandring. Arbets- och försvarskrafter hafva derigenom gått ur landet och på samma gång icke så litet penningekapital. I ett så litet, så glest befolkadt, så kapital- och försvarsfattigt land som Sverige kan sådant icke gerna kallas annat än sorgligt.

Det skall sägas, att om ock utvandringen så betydlig som skett ökats, så är det derföre icke afgjort att detta är tullsystemets fel. Då man likväl ej kan undgå det antagande, att icke alltid äfventyrlusta eller ett ovisst vinstbegär varit för utvandrarne det bestämmande motivet, så borde det efter min uppfattning vara obestriddt, att något missnöje med förhållandena här i landet bland flertalet är en hufvudsaklig anledning. Man får icke efter min tanke antaga att alla kroppsarbetare sakna omtanke för sin och de sinas framtid. Man får heller icke tro, att kroppsarbetarne i våra dagar äro blinda för och okunniga om den orättvisa i beskattning, som ligger i afgifterna till staten för förbrukningen af den rikets och den torftiges förnödenhetsvaror, i hvilket fall jag endast vill påpeka såsom exempel franskt vin och svenskt brännvin. Man får ej heller inbilla sig, att alla svenska arbetare äro likgiltiga för det obilliga deri, att utländska producenter hafva här i riket rätt till införsel tullfritt af deras öfverproduktion, hvilket Sveriges producenter förvägras i de flesta andra stater. När svenska, icke skyddade näringars arbetare då se att landets målsmän, i efter deras uppfattning blind ifver, fortsätta på en bana, som af flere andra staters styrande öfvergifvits, och att ingen förändring står att vinna, förrän det gått så långt; när de se det svenska arbetets alster tillbakasatta och i följd deraf arbetslöshet uppkommer, så torde det vara ursäktligt om deras fosterlandskärlek minskas eller alldeles upphör; ej heller kan man motse annat än att fler och fler följa exemplet. Det torde således icke kunna med skäl förnekas, att tull-lagstiftningens följder hafva en dryg del i anledningarne till den ökade emigrationen, och om så är, talar ensamt denna omständighet för en förändring i tullsystem.

Såsom skäl för införandet af skyddstullar för de icke skyddade näringarnes alster vågar jag äfven anföra en annan omständighet. Man finner af kongl. kommerskollegii berättelse angående fabriker och manufaktur för år 1884, att under året 1880 tillverkningsvärdet vid dessa utgjort 152,813,447 kronor och år 1884 191,373,248 kronor. Man finner ock att antalet arbetare dervid utgjorde 1880 57,340 och 1884 71,317. Om man derutaf ser, att under denna tid fabriker och manufaktur ökat så väl tillverkningsvärde som arbetspersonal; om man vidare har sig bekant att de flesta af dessa näringars alster äro af tullar skyddade — till en del åtminstone — för den utländska konkurrensen, och om man härvid finner hvad

tullskydd kan verka, så kan man ju få en berättigad anledning att fråga sig hvarföre en del af Sveriges arbetare och arbetsgifvare skall ega företräde till skydd framför andra. Det synes mig vara obestridligt att då de, som nu sakna skydd för sina arbetens alster, förbruka de skyddades, så kräfva billigheten och konsekvensen att alla näringar skyddas. Rättvisa medborgare emellan, i förening med samhällets väl och bestånd, torde äfven fordra det.

Genom det nu anförda tror jag mig hafva visat behöfligheten af en reform i tull-lagstiftningen, såvida man ej vill att svenska folket skall gå en snar undergång till mötes, och jag tillåter mig i sammanhang härmed bemöta de motiv, som anföras för det nuvarande tullsystemets bibehållande.

Emot införande af tullskydd för landtbrukets produkter har det sagts och skall sägas om igen, att införseltull å dessa är orättvis därför, att den medför en ny skatt för arbetarne. Detta synes mig förtjena ses från mer än en sida, innan det tillmätes allt för stor vigt och betydelse.

Om man i verkligheten betraktar kroppsarbetarens ställning, så torde man icke kunna undgå att finna hvad som för denne är en hufvudsak, och detta är ju icke något annat efter erfarenhetens vittnesbörd än att hafva tillfälle till stadigt och lönande arbete. Hvad gagnar det arbetaren, om han är arbetsför och arbetsvillig, men saknar tillfälle att utöfva arbetet, och månne det kan vara till nytta för arbetaren, om lifsmedel äro billiga, då han icke har tillfälle att med arbete förtjena något, vore det än billigare i pris? Icke heller kan det gagna samhället i dess helhet och den allmänna säkerheten, om, såsom nu är förhållandet, många sysslösa arbetare stryka land och rike omkring. Fåfång gå lärer mycket ondt, torde vara ovedersägligt. När så är, och om man då vill i verkligheten tillgodose arbetarnes bästa, så synes det mig vara nödigt att på samma gång icke förtrycka arbetsgifvarne. Utan att det finnes arbetsgifvare lärer väl i många fall icke något arbete kunna erhållas, och om arbetsgifvare bringas i nöd och trångmål, så får äfven arbetstagare lida.

En annan sak, som efter min tanke äfven torde vara uppmärksamhet värd, är den, att ju mer landtbrukets idkare blifva tryckte, desto flere arbetare måste desamma undvara, och derigenom kunna andra arbetare än jordbrukets icke undgå att lida intrång. Man torde icke kunna förneka hvad erfarenheten och folkmängdsstatistiken vittna i fråga om arbetares inflyttning till städerna och dessas så betydligt ökade befolkning. Statistiska författare uppgifva att förhållandet emellan befolkningen i städerna och å landsbygden var år 1840 106 och år 1855 116, men efter folkmängdsstatistiken 1884 201 stadsinvånare emot 1,000 på landsbygden. Om ett fortgående i samma riktning är något verkligt godt för fäderneslandets framtida

ekonomiska och politiska utveckling till ett bättre, det förefaller mig miss-tänkt. Man torde icke heller böra förbise hvilka fordringar till skydd för städernas arbetare, som under senaste året låtit sig afhöra. Med tanke på dessa förhållanden och med fäst afseende derpå, att äfven priset å arbete lyder samma regel som för varor, eller att detta också är beroende af tillgång och efterfrågan, kan jag icke i ett tullskydd för landets hufvudnärningar emot utländsk öfverproduktions införande se ett förnärmande af kroppsarbetarens bästa. Allt ordande om den olycka och den orättvisa, som skulle tillskyndas arbetarne genom införandet af tullskydd för de näringar, som deraf äro i saknad, förefaller mig endast som ett försök att sätta landets arbetare i raseri emot nödiga reformer.

Det heter ock, såsom skäl emot anförandet af skyddstullar för lifsmedel, att invånarne i Norrland skulle lida derpå. I anledning deraf vill jag fästa uppmärksamhet på den omständigheten, att när frågor förehafts om förnyande eller antagande af handelstraktater, som för vårt land varit förlustbringande, så har det varit Norrlands produkter, som blifvit tillgodosedda. Det förefaller mig då att hela landets framtida väl i denna fråga bör sättas framför enskilda provinsers och enskilda personers intressen och icke bak- efter. Om nu detta anses riktigt, om man således vill se på det helas väl, om man tager i betraktande hvad hela landet under senare tid gjort och uppoftat för Norrland, och om man vill att samhället i sin helhet skall fortfarande vara i stånd att kunna ega förmåga eller kredit att fortsätta på den inslagna banan för de norrländska förhållandenas förbättrande i fråga om kommunikationer, synnerligen för de mest vanlottade, så synes det mig att Norrlands skogs- och sågverksegares intressen böra vika för hela landets väl.

Ett annat skäl emot införseltull å jordbrukets produkter heter, att endast de större jordbrukarne deraf hafva gagn. Hörande till de mindre jordbrukarne, samt bekant med förhållandena för de ännu mindre och allra minsta i den ort jag tillhör, kan jag icke underlåta att emot detta motiv inlägga min gensaga. Vill man opartiskt betrakta den mindre jordbrukarens ställning och villkor, så måste man erkänna att äfven denne är tvingad att sälja något af sitt jordbruks produkter och mången gång så nära, att både husbonde och husfolk likasom ock kreaturen blifva ställda på svältkur. Det kan icke motsägas att den mindre jordbrukaren, likasom den större, hvardera dock i förhållande till omfattningen af deras rörelse, behöfver penningar till skulders och räntors betalande, till skatter åt både stat och kommun till anskaffande och underhåll af redskap för jordbruket, till aflöning åt oundgängliga biträden, och till inköp af det som mest nödtorfteligen fordras till föda och kläder. Min önskan är att de, som försvara det rådande systemet

och anföra såsom skäl därför att endast de större jordbrukarne skulle af tullskydd för landtbrukets produkter hafva gagn, ville med stöd af erfarenheten, angifva hvarifrån eller på hvad sätt den mindre jordbrukaren skulle få penningar i våra dagar till sina utgifter, om denne icke skulle sälja något af hvad som genom jordbruket framalstras.

Från mer än ett håll får man ock höra uttalas den tanken, att om det svenska jordbrukets nuvarande idkare, i följd af den utländska konkurrensen, träffas af undergång, så skulle jordbruket vinna derpå, enär jorden då komme i kapitalstarkare händer. Må det ursäktas mig, om jag här äfven söker att genmäla ett sådant uttalande. Det gifves ju ingen sak, som icke behöfver ses från mer än en sida och så äfven, efter mitt förmenande, denna. Den frågan kan då med berättigande framställas, om det vore för samhällets framtida bestånd nyttigt, att nuvarande innehafvare af jordbruk förvandlas till proletärer. Samhällets bestånd hvilat, efter min uppfattning, äfven på ekonomiska förhållanden, och hvarje omhvälfning i dessa har visat sig vara åtföljd af sociala och dermed förenade politiska revolutioner. De svenska bönderna skulle, om de i massa ruineras, antagligen, drifna af nöd och förtviflan, slutligen och icke utan orsak kunna ställa sig på den sidan, hvarifrån de mötas af det i deras läge dubbelt förföriska ropet om gemensamhet i egendom. Man har sett att denna lära på senare tid vunnit utbredning äfven inom vårt land, och huru följderna deraf komma att gestalta sig i framtiden, om dessa icke mildras af lagstiftning och lagskipning, det torde äfven förtjena att påtänkas. Mig synes det att statsmagterna icke böra bland jordbrukare skaffa sig flera missnöjda med och flera fiender till det bestående, än som finnes. Att genom lagstiftning förtrycka så många som Sveriges jordbrukare kan ej gå i längden. Icke endast vårt lands, utan äfven andra länders historia vittnar derom.

I denna fråga har det ock sagts, att Sverige icke kan producera så mycken spanmål af råg och hvete, som för befolkningen är nödvändig, och detta söker man bevisa med beräkningar. Man får äfven höra, att den svenska jorden är mera lämplig för hafreodling än för höstsäd, och att odling af hafre är mera lönande än hvete- och rågodlingen. Men det säges från andra håll att jordbruket gått framåt och att under de senaste decennierna stora vidder af förut ofruktbar mark förvandlats till bördiga fält. För min del kan jag icke vara annat än tviflare, om i dessa satser ligger någon konsekvens. Oemotsägligt torde det vara att i landet före frihandels-systemets införande producerades råg och hvete icke endast tillräckligt för landets invånares eget behof, utan äfven för export och lika ovedersägligt förefaller det mig, att den odlade jorden sedan den tiden ökats i större proportion än folkmängden; men man tyckes glömma erfarenhetens vittnesbörd.

Det torde för mig återstå att uttala mina åsikter om det öfverflöd i statskassan, som skulle blifva en följd af ett förändradt tullsystem, ett skäl emot införandet af skyddstullar för landtbrukets och andra icke skyddade näringars produkter, som varit och är dess motståndares A och O. Vid betraktandet deraf kan man lätt frestas att fråga sig, om erfarenheten från den tid, då sådana tullar funnos, lemna stöd för ett dylikt antagande. Men icke nog härmed. Man kan gerna icke undgå att tänka på huruvida det finnes utsigter till möjlighet att statens inkomster, sådana som arrendemedel, tullmedel, bränvinstillverkningskatt, samt bevillning af fast egendom och af inkomst, skola fortfarande under många år inbringa staten lika stora summor som för närvarande. Man kan efter min uppfattning ej antaga annat än att det tilltagande betrycket, fattigdomen och skuldsättningen, skola för många medföra betydliga inskränkningar i förbrukningen af varor, för hvilka staten nu uppbär inkomster genom tull och skatt. Man kan heller icke gerna förutse annat än att arrendemedel, samt bevillningarne af fastighet och af inkomst skola minskas till följd af de skattdragandes iråkade obestånd, som troligen länge skall visa sin inverkan, så mycket hellre, som många af dem som motverka tullskydd, förebära som orsak till det rådande betrycket, att fastighetsvärden och arrenden äro för höga, och förorda såsom medel deremot en nedsättning af så väl det ena som det andra. Icke heller kan man göra sig fri från tanken på att statens tillskott, utöfver nettointkomsten af jernvägarne, till betäckande af ränta och amortering å jernvägslånen, kommer att ökas i samma mån som jernvägsbyggnaderna i Norrland fortsättas. När så är och när statsmagterna hafva rätt att minska andra skatter, såsom till exempel konsumtionsskatterna för kaffe och socker, hvilka fullt ut äro lika orättvisa som spanmålstullar och kanske ännu mer, om man tänker på beloppet deraf i förhållande till handelsvärdet, och att dessa artiklar äro nödvändigshetsvaror, som icke kunna produceras inom landet till dess fulla behof, utan att sätta i fråga nedsättning eller upphörande af den personliga skatt till staten, som bär namn af mantalspenningar, samt när dertill kommer att ett öfverskott i statskassan kan användas till statsutgifter, som annars under senare åren sedvanligt måst bestridas genom förökad skuldsättning, så kan jag för min del i det ifrågavarande motskålet icke se något verkligt beaktansvärdt.

Med anledning af det nu anförda, vågar jag föreslå,

att Riksdagen måtte besluta följande förändringar i nu gällande tulltaxa:

1:o. *Beträffande landtbruksalster:*

att införseltull åsättes:

Spanmål, omalen, alla slag, med undantag af hafre och vicker, till	per 100 kilogram kronor	2: —
Mjöl af spanmål, alla slag, siktadt	» » » »	3: 50.
D:o, sammalet eller gröpt	» » » »	3: —
Kli	» » » »	1: —
Gryn af spanmål	» » » »	3: 50.
D:o, andra slag	» » » »	3: —
Malt, alla slag, äfven krossadt	» » » »	2: 50.
Potatesmjöl och stärkelse, alla slag	» » » »	14: —
Potates	» » » »	1: —
Frö, timotej-	» » » »	5: —
D:o, klöfver- och andra slags gräsfrön	» » » »	10: —
Fläsk	» » » »	15: —
Kött	» » » »	5: —
Smör, äfven konstgjordt	» » » »	15: —
Ost, alla slag	» » » »	15: —
Ister	» » » »	10: —

2:o. *I fråga om jern och stål:*

att alla de i nu gällande tulltaxa under n:is 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237 och 252 upptagna, för närvarande tullfria artiklar åsättas en tullsats, som motsvarar 10 procent af införselsvärdet; och

3:o. *Beträffande kaffe- och sockertullen:*

att densamma nedsättes till hälften af den nuvarande.

Om remiss till bevillningsutskottet anhålles.

Stockholm den 26 januari 1887.

Jan Eliasson,
från Upsala län.